เอกสารอ้างอิง

กองโภชนาการ. 2533. ตารางแสดงชนิดและปริมาณกรดอะมิโนในอาหารไทย กรุงเทพมหานคร. กองโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.

สถาบันวิจัยข้าว, สำนักงาน. 2534. สถิติผลผลิตข้าวรวมและฟางข้าวของประเทศไทยปีต่าง ๆ. กรุงเทพมหานคร.สถาบันวิจัยข้าว กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (อัดสำเนา)

ชูชาติ อารีจิตรานุสรณ์. 2534. เครื่องมือวิทยาศาสตร์. ขอนแก่น : ภาควิชาเคมีเทคนิค คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

นฤมล เรืองฤทธินนท์. 2526.เอนไซม์ย่อยสลายเซลลูโลสของ *Aspergillus fumigatus Fresenius* (v1) ที่แยกได้จากกองขยะ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นุ่มนวล อุดมพงษานนท์. 2527. ผนังเซลล์ของจุลินทรีย์. ใน ชีวเคมีขั้นพื้นฐาน. หน้า 43-49 ขอนแก่น: ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ปราณี อ่านเปรื่อง. 2532. ความจำเพาะของเอนไซม์. ใน เอนไซม์ทางอาหาร ตอนที่ 1. หน้า 4-5 กรุงเทพมหานคร. : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. 2533. เซลลูเลสตริงรูป. ใน เอนไซม์ทางอาหาร ตอนที่ 2. หน้า 213-225 กรุงเทพมหานคร. : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เมทินี สุคนธรักษ์. 2513. โปรตีนจากจุลินทรีย์. วารสารวิทยาศาสตร์การอาหาร. 3:15-24

รุ่งอรุณ วัฒนวงศ์ และ สมชาติ รุ่งอินทร์. 2523. การศึกษาเปรียบเทียบคุณสมบัติของฟางข้าวนาปีและฟางข้าวนาปรังในการทำเยื่อกระดาษ. กรุงเทพมหานคร. งานเยื่อและกระดาษ กองการวิจัย กรมวิทยาศาสตร์บริการ.

ลักขณา มีน่วม และ นิธิยา รัตนาปนนท์, 2529. คู่มือปฏิบัติการการวิเคราะห์อาหาร. เชียงใหม่ : ภาควิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วรรณดี สุประดิษฐ์อาภรณ์, 2532. การผลิตปุ๋ยหมักจากฟางข้าวและน้ำกากส่าโดย *Aspergillus* sp. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิศิษฐ์พร เผื่อนพิภพ. 2529. การคัดเลือกเชื้อราเพื่อใช้ในการทำปุ๋ยหมักจากฟางข้าว วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุจิมา รักษาศีล. 2533. ผลของสารประกอบดีบุกต่อการผลิตเอนไซม์เซลลูเลสของเชื้อรา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุมาลี เหลืองสกุล. 2527. การผลิตโปรตีนเซลล์เดียว. ใน จุลชีววิทยาทางอาหาร. หน้า 368-370 กรุงเทพมหานคร.ภาควิชาจุลชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

อรพิน ภูมิภมร. 2527. โปรตีนเซลล์เดียวกับโภชนาการ.วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 11: 23-34

Baker, T.L., Guike, G.U., Bentley, O.Q. Johnson, R.R. and Monon, A.L. 1959. The influence of certain physical properties of purified celluloses and forage celluloses on their digestibility by rumen microorganisms in vitro. J. Anim. Sci. 18 (2): 655-662

Cowling, E.B. 1975. Physical and chemical constrains in the hydrolysis of cellulose and lignocellulosic materials. Biotech. Bioeng. Symp. No. 6, pp. 163-181 Sydney : John Wiley & son, Inc.

Clowson, W.J., Garrett, W.N., and Richard, S. 1970. Rice straw utilisation by liverstock. California Agricultural Extension Service Publication MA-1.

Davidson, E.A. 1967. Polysaccharide. In Carbohydrate chemistry, pp. 347-348 New York : Holt, Rinchart and Winston.

Dayi, J.A. and Iyenger, T.R. 1971. in Hand-book of Manures and Fertilizer. pp. 68-122. New Delhi. Indian coun. Agri. Res.

Gray, K.R., Sherman, K. and Biddlestone, A.J. 1971. A. Review of compositing-Part 1. Process Biochem. 6(6), 1971: 32-36

Goodwin, T.W., and Mercer, E.I.1983. The plant cell wall. In Introduction to plant biochemistry., London: Academic Press.

Greulch, V.A. 1973. Plant function and structure. pp 48-54 New York : MC. Millian

Han, Y.W., and Srinivasan, V.R. 1968. Isolation and characterization of cellulose utilizing bacterium. Appl. microbiol. 16:1140-1145.

_____. 1969. Purification and characterization of ß-glucosidase of *Alcaligenes faecalis*. J. bacteriol. 100:1355-1369

Han, Y.W., Dunlap, C.E., and Callihan, C.L. 1971. Single cell protein from cellulosic waste. Food Technol. 25(2):32-36

Han, Y.W. and Anderson, A.W. 1974. The problem of rice straw waste. A possible feed through fermentation. Econ. Bot. 28(3) : 333-334

Han, Y.W., and Callihan, C.D. 1974. Cellulose fermentation: Effect of substrate pretreatment on microbial growth. Appl. microbiol. 27(1):159-165

Hopwood, D.A., Bibb, M.J., Chater, K.F., and Kieser, T. 1985. Genetic manipulation of Streptomyces a laboratory manual. pp. 5 Norwich: The john Innes Foundtion.

Lee, S.B., Kim, I.H., Ryu, D.D.Y., and Taguchi, H. 1953. Structure properties of cellulose reaction mechanism. Biotech. Bioeng. 25:35-51

Lowry, O.H., Rosenbrough, N.J., Farr, A.L., and Randall, R.L.1951. Protein measurement with the folin phenol reagent. J. Biol. Chem. 193: 265-275

Mandels, M., and Reese, E.T. 1957.Induction of cellulase in *Trichoderma viride* as influenced by carbon source and metal. J. bacteriol. 73: 269-278.

Mandels, M., and Weber, J. 1969. The production of cellulases. In Gould, R.F. (Ed.), Cellulases and their Application, pp. 351-414 Washington, D.C.: American Chemical Society.

Mandels, M. 1975. Microbial source of cellulase. Biotech. Bioeng. Symp. No. 5, pp. 81-105. Sydney.: John Wiley & son ,Inc.

Mandels, M., and Andreotti, R. and Roche, C. 1976. Measurement of saccharifying cellulase. pp.21-23 Sydney.:Biotech. Bioeng. Symp. No.6

Mandels, M., and Sternberg, D. 1976. Re centadvances in cellulase technology. J. ferment. Technol. 54(4): 267-286

Miller, G.L. 1959. Use of Dinitrosalicylic acid reagent for determination of reducing sugar. Anal. Chem. 31(3): 426-428

Nisizawa, T., Suzuki, H., Nakayama, M., and Nisizawa, K. 1971. Inductive formation of cellulose by sophorose in *Trichoderma viride*. J. Biochem. 70: 375-385

Nisizawa, K. 1973. Mode of the action of cellulases. J. ferment. Technol. 51(4):267-304.

Osothsin, C. 1981. Cellulase production by *Trichoderma viride* from water hyacinth. Master's Thesis, Mahidol University.

Peiterson, N. 1975a. Production of cellulase and protein from barley straw. Biotech. Bioeng. 17:361-374.

_____. 1975b. Cellulase and proteinproduction from mixed culture of *Trichoderma viride* and a yeast. Biotech. Bioeng. 17: 1291-1295.

Rockwell, P.J. 1976. Source and characteristic of cellulose. In. Rockwell, P.J.(Ed.), Single cell proteins from cellulose and hydrocarbons,, pp. 4-16 New Jersey: Noyes. data corporation

Ryu, D.D, and Mandels, M. 1980. Cellulase: Biosynthesis and applications Enzyme Microbiol. Technol. 2: 91-102

Selby, K., and Maitland, C.C. 1967. The cellulases of *Trichoderma viride* : separation of the component involved in the solubilition of cotton. Biochem. J. 104: 716-724

Sternberg, D. 1976. β-glucosidase of *Trichoderma viride*:Its biosynthesis and role saccharification of cellulose. Appl. Env. Microbiol. 31:648-654

Tanaka, M., Taniguchi, M., Morinaga, T., Matouno, R., and Kamikubo, T. 1980. Cellulase productivity of *Eupenicillium javanicum*. J. Ferment. Technol. 58(2): 149-154

Tannenbaum, S.R., Mateles, R.I., and Capco, G.R. 1966. Processing of bacteria for production concentrate. Adv. Chem. Ser. 57: 92-123

Tong, C.C., Cole, A.L., and shephord, M.G. 1980. Purification and properties of cellulase from thermophilic bacteria *Thermoascus aurentiacus*. Biochem. J. 191:83-94

Vananuvat, P., and Kinsella, J.E. 1975. Extraction of protein, Low in nucleic acid from *Saccharomyces fragilis* grown continuously on crude lactose. J. Agr. Food Chem. 23(2) : 216-221.

Whitaker, J.R. 1972. The glycoside hydrolyses. In Owen, F.R. (Ed.), Principles of enzymology for the food sciences. pp.457-459. New York : Marcel Dokker

World Health Organization. 1973. Technical Report Series 552 Energy and Protein Requirement Report of joint FAO/WHO ad Hoc Expert Committe. Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

ก-1 กราฟมาตรฐานของ D-glucose สำหรับวัดแอคติวิตีของเอนไซม์เซลลูเลสโดยวิธี DNSA (Miller, 1959)

เตรียมสารละลาย D-glucose ความเข้มข้น 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70 และ 80 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร นำสารละลายนี้ความเข้มข้นละ 1 มิลลิลิตร ใส่หลอดทดลองการทดสอบน้ำตาลรีดิวส์เติมสารละลายกรดไดไนโตรซาลิไซลิก ลงในหลอดทดลองที่บรรจุสารละลาย D-glucose หลอดละ 3 มิลลิลิตร ผสมให้เข้ากันแช่ในน้ำเดือด 15 นาที ทำให้เย็นเติมน้ำยาจัดไอออน 6 มิลลิลิตรวัดค่าการดูดกลืนแสงที่ความยาวคลื่นต่างๆเพื่อหาความยาวคลื่นที่ให้ค่าการดูดกลืนแสงสูงสุด (505 นาโนเมตร)

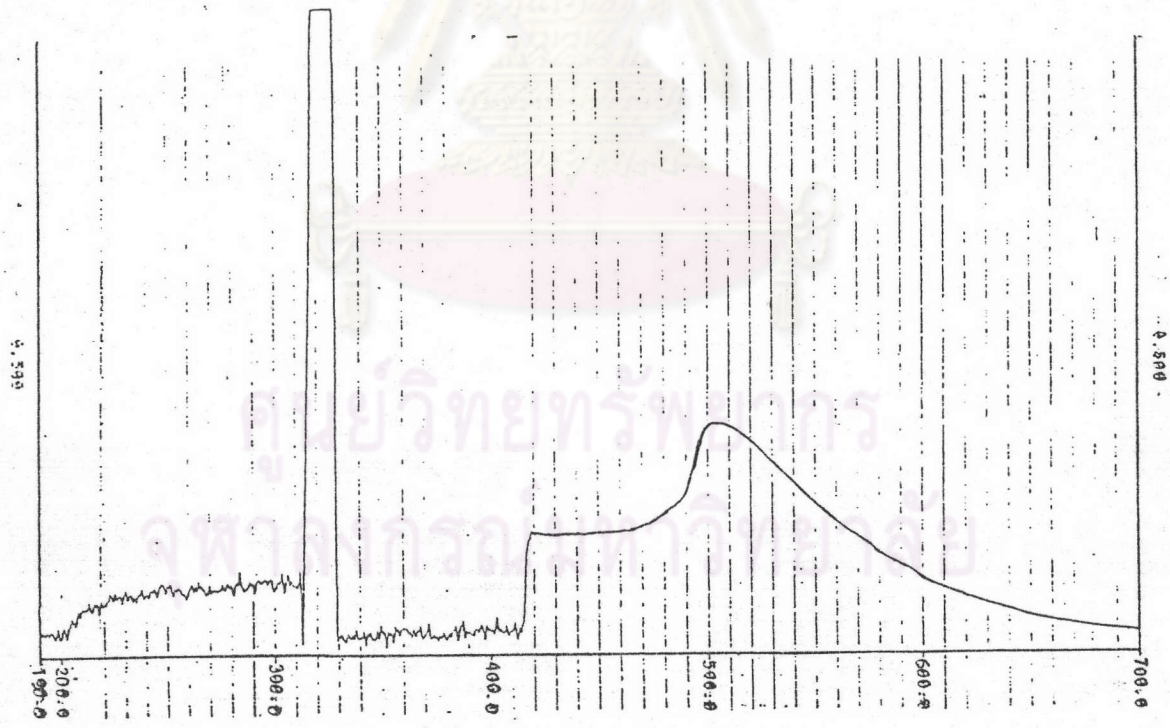

รูปที่ ก-1.1 ค่าการดูดกลืนแสงที่ความยาวคลื่นต่างๆของสารละลาย D-glucose โดยวิธี DNSA (Miller, 1959)

ตารางที่ ก-1 ค่าการดูดกลืนแสงที่ความยาวคลื่น 505 นาโนเมตรของสารละลาย D-glucose ที่ความเข้มข้นต่าง ๆ โดยวิธี DNSA (Miller, 1959)

ความเข้มข้นของD-glucose (ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร)	ค่าการดูดกลืนแสงที่ความยาวคลื่น 505 นาโนเมตร
10	0.132
20	0.242
30	0.380
40	0.471
50	0.580
60	0.754
70	0.870
80	1.080

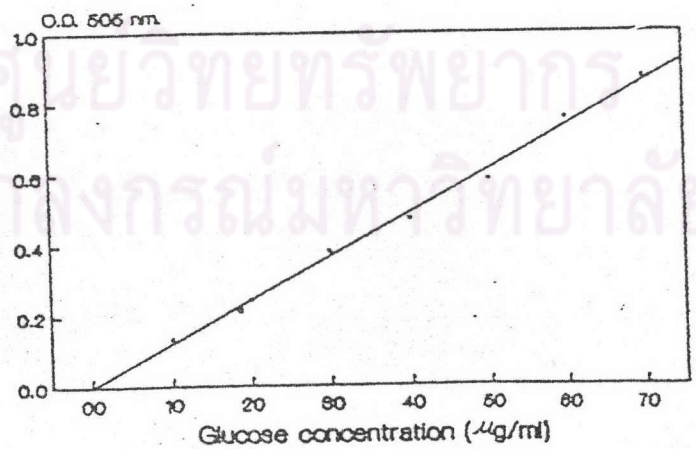

รูปที่ ก-1.2 กราฟมาตรฐานของสารละลาย D-glucose ความเข้มข้นต่าง ๆ (505 นาโนเมตร) โดยวิธี DNSA (Miller, 1959)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ก-2 กราฟมาตรฐานของ D-glucose สำหรับปริมาณน้ำตาลรีดิวซ์โดยวิธี DNSA (Miller, 1959)

เตรียมสารละลาย D-glucose ความเข้มข้น 0.1, 0.2, 0.3, 0.4, 0.5, 0.6, 0.7 และ 0.8 มิลลิกรัมต่อมิลลิลิตร นำสารละลายนี้ความเข้มข้นละ 1 มิลลิลิตรใส่หลอดทดลองการทดสอบน้ำตาลรีดิวส์เติมสารละลายกรดไดไนโตรซาลิไซลิก ลงในหลอดทดลองที่บรรจุสารละลาย D-glucose หลอดละ 3 มิลลิลิตร ผสมให้เข้ากันแช่ในน้ำเดือด 15 นาที ทำให้เย็นเติมน้ำขจัดไอออน 6 มิลลิลิตรวัดค่าการดูดกลืนแสงที่ความยาวคลื่นต่างๆเพื่อหาความยาวคลื่นที่ให้ค่าการดูดกลืนแสงสูงสุด (505 นาโนเมตร)

ตารางที่ ก-1 ค่าการดูดกลืนแสงที่ความยาวคลื่น 505 นาโนเมตรของสารละลาย D-glucose ที่ความเข้มข้นต่าง ๆ โดยวิธี DNSA (Miller, 1959)

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความเข้มข้นของD-glucose (มิลลิกรัมต่อมิลลิลิตร)	ค่าการดูดกลืนแสงที่ความยาวคลื่น 505 นาโนเมตร
0.1	0.036
0.2	0.105
0.3	0.169
0.4	0.199
0.5	0.238
0.6	0.284
0.7	0.304
0.8	0.371

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

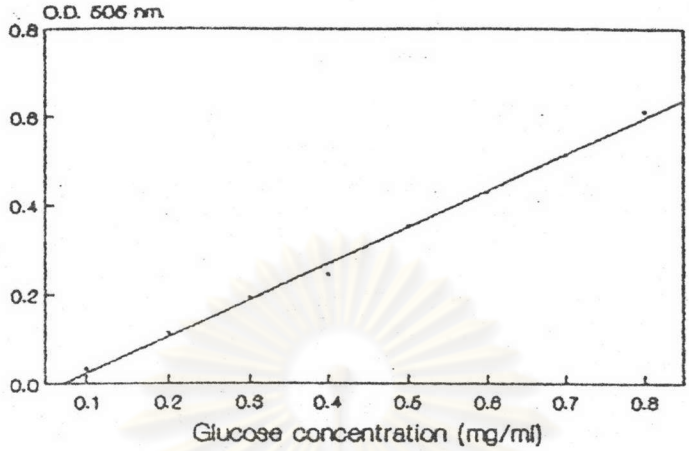

รูปที่ ก-1.2 กราฟมาตรฐานของสารละลาย D-glucose ความเข้มข้นต่างๆ (505 นาโนเมตร) โดยวิธี DNSA (Miller, 1959)

ก-3 <u>กราฟมาตรฐานของ bovine serum albumin (BSA) สำหรับวัดปริมาณโปรตีนโดยดัดแปลงวิธีการของ Lowry</u> (Lowry, และคณะ 1951)

เตรียมสารละลาย BSA ความเข้มข้น 0.1-0.9 มิลลิกรัมต่อมิลลิลิตร นำสารละลายนี้ความเข้มข้นละ 1 มิลลิลิตร ใส่หลอดทดลองเติมสารละลายอัลคาไลน์คอปเปอร์(วิธีเตรียมตามภาคผนวก ข-2.2.1) จำนวน 5 มิลลิลิตร ผสมให้เข้ากันตั้งทิ้งไว้ที่อุณหภูมิห้องไม่ต่ำกว่า 10 นาที เติมสารละลายฟีนอล (วิธีเตรียมตามภาคผนวก ข-2.2.1) จำนวน 0.5 มิลลิลิตร ผสมให้เข้ากันทิ้งไว้ที่อุณหภูมิห้องไม่ต่ำกว่า 10 นาที วัดค่าการดูดกลืนแสงที่ความยาวคลื่นต่าง ๆ เพื่อหาความยาวคลื่นที่ให้ค่าการดูดกลืนแสงสูงสุด (740 นาโนเมตร)

รูปที่ ก-3.1 ค่าการดูดกลืนแสงที่ความยาวคลื่นต่างๆของสารละลายมาตรฐาน BSA ตามวิธีการวิเคราะห์ของ Lowry และคณะ (1951)

ตารางที่ ก-3 ค่าการดูดกลืนแสงที่ความยาวคลื่น 740 นาโนเมตร ของสารละลาย BSA ที่ความเข้มข้นต่าง ๆ ตามวิธีการวิเคราะห์ของ Lowry และคณะ (1951)

ความเข้มข้นของ BSA (มิลลิกรัมต่อมิลลิลิตร)	ค่าการดูดกลืนแสงที่ความยาวคลื่น 740 นาโนเมตร
0.1	0.063
0.2	0.105
0.3	0.169
0.4	0.199
0.5	0.238
0.6	0.284
0.7	0.304
0.8	0.371

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

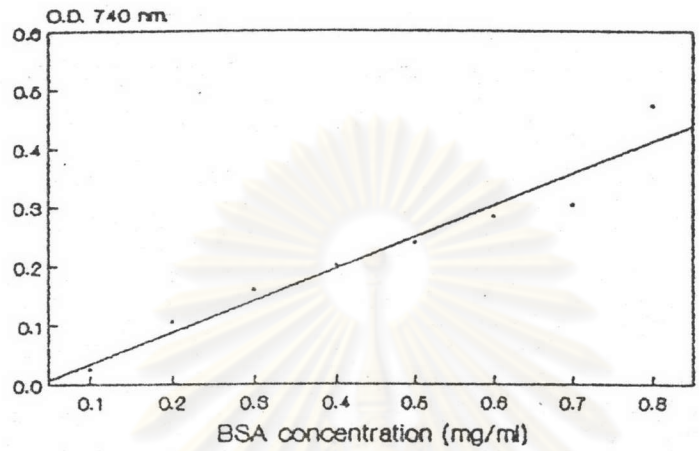

รูปที่ ก-3.2 กราฟมาตรฐานของสารละลาย BSA ความเข้มข้นต่าง ๆ (740 นาโนเมตร) ตาม วิธีการวิเคราะห์ของ Lowry และคณะ (1951)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.

ข-1 สูตรและวิธีการเตรียมอาหารเลี้ยงเชื้อ

ข-1.1 อาหารเลี้ยงเชื้อ Potato Dextrose Agar

ประกอบด้วย

มันฝรั่งหั่น	200	กรัม
กลูโคส	20	กรัม
วุ้นผง	20	กรัม
น้ำกลั่น	1	ลิตร

วิธีเตรียม

นำมันฝรั่งมาหั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ ชั่งน้ำหนักให้ได้ 200 กรัมต้มในน้ำกลั่นปริมาตร 500 มิลลิลิตรให้เดือดนาน 10 นาที กรองส่วนน้ำมาผสมสารอื่นข้างต้นเติมน้ำให้ครบ 1 ลิตร นึ่งฆ่าเชื้อที่อุณหภูมิ 121 องศาเซลเซียส เวลา 15 นาที ความดันไอ 15 psi

ข-1.2 อาหารเลี้ยงเชื้อ Sabouraud Dextrose Agar

ประกอบด้วย

เปปโตน	10	กรัม
Dextrose	10	กรัม
วุ้นผง	15	กรัม
น้ำกลั่น	1	ลิตร

ข-1.3 อาหารเลี้ยงเชื้อ Nutrient Agar

ประกอบด้วย

Beef extract	3	กรัม
เปปโตน	5	กรัม
กลูโคส	8	กรัม
วุ้นผง	15	กรัม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข-1.4 อาหารเลี้ยงเชื้อเหลว ตามสูตรของ Han และ Callihan (1974)

ประกอบด้วย

$(NH_4)_2SO_4$	6	กรัม
KH_2PO_4	1	กรัม
K_2HPO_4	1	กรัม
$MgSO_4.7H_2O$	0.1	กรัม
$CaCl_2$	0.1	กรัม
$FeCl_3.6H_2O$	16.7	มิลลิกรัม
$ZnSO_4.7H_2O$	0.18	มิลลิกรัม
$CuSO_4.5H_2O$	0.16	มิลลิกรัม
$CoCl_2.6H_2O$	0.18	มิลลิกรัม
EDTA	20.1	มิลลิกรัม
yeast extract	0.05	%
น้ำกลั่น	1.0	ลิตร

วิธีเตรียม

ละลายส่วนผสมให้เข้ากันใช้ฟางข้าวที่ผ่านการเตรียมขั้นต้น 1.0 เปอร์เซนต์ เป็นแหล่งคาร์บอน ปรับพีเอช เป็น 6.6 ด้วยกรดไฮโดรคลอริคเข้มข้น 1 โมลต่อลิตร นึ่งฆ่าเชื้อที่อุณหภูมิ 121 องศาเซลเซียส เวลา 15 นาที ความดันไอ 15 psi

ข-1.5 อาหารเลี้ยงเชื้อเหลว Czapek's dox media ตามสูตรของ Mandels และ Weber (1969) สำหรับเตรียมเอนไซม์เซลลูเลส

ประกอบด้วย

$(NH_4)_2SO_4$	1.4	กรัม
KH_2PO_4	1	กรัม
ยูเรีย	0.3	กรัม
$CaCl_2$	0.1	กรัม

$MgSO_4.7H_2O$	0.1	กรัม
$FeSO_4.7H_2O$	5.0	มิลลิกรัม
$MnSO_4.H_2O$	1.6	กรัม
$ZnSO_4.7H_2O$	1.4	มิลลิกรัม
$CoCl_2.6H_2O$	0.18	มิลลิกรัม
โพลีเปปโตน	1.0	กรัม
ทวีน-80	0.2	%
น้ำกลั่น	1.0	ลิตร

วิธีเตรียม

ละลายส่วนผสมให้เข้ากันใช้ฟางข้าวที่ผ่านการเตรียมขั้นต้น 1.0 เปอร์เซนต์ เป็นแหล่งคาร์บอน ปรับพีเอชเป็น 5.3 ด้วยกรดไฮโดรคลอริคเข้มข้น 1 โมลต่อลิตร นึ่งฆ่าเชื้อที่อุณหภูมิ 121 องศาเซลเซียส เวลา 15 นาที ความดันไอ 15 psi

ข-1.6 น้ำเปปโตน

ประกอบด้วย

เปปโตน	1	กรัม
น้ำกลั่น	1.0	ลิตร

ข-1.7 น้ำเกลือ (normal saline)

ประกอบด้วย

NaCl	0.9	กรัม
น้ำกลั่น	1.0	ลิตร

ข-2 สารเคมีที่ใช้ในการทดลอง

ข-2.1 สารเคมีที่ใช้ทดสอบน้ำตาลรีดิวซ์โดยวิธีกรดไดไนโตรซาลิไซลิก (DNSA)

ข-2.1.1 สารละลายกรดไดไนโตรซาลิไซลิก (DNSA)

ประกอบด้วย

กรดไดไนโตรซาลิไซลิก (DNSA)	10	กรัม
ฟีนอล	2	กรัม
โซเดียมซัลไฟต์	0.5	กรัม
โซเดียมไฮดรอกไซด์	10	กรัม
โปแตสเซี่ยมโซเดียมตาร์เตรต	200	กรัม
น้ำกลั่น	1.0	ลิตร

วิธีเตรียม

ละลายส่วนผสมให้เข้ากันจากนั้นปรับปริมาตรให้ครบ 1000 มิลลิลิตร เก็บในขวดสีชา

ข-2.2 สารเคมีที่ใช้สำหรับวัดปริมาณโปรตีนโดยวิธี Lowry

ข-2.2.1 สารละลายอัลคาไลน์คอปเปอร์

ประกอบด้วย

ก. สารละลายโซเดียมไบคาร์บอเนตในด่างโดยใช้โซเดียมไบคาร์บอเนต 2 กรัมต่อโซเดียมไฮดรอกไซด์เข้มข้น 0.1 โมลาร์ จำนวน 100 มิลลิลิตร

ข. สารละลาย copper sulphate-sodium potassium tartrate (0.5 % $CuSO_4$ ใน 1 % $NaKC_4H_4O_6$) เตรียมใหม่ทุกครั้ง

ค. สารละลายอัลคาไลน์ นำสารละลายจากข้อ ก. จำนวน 50 มิลลิลิตร ผสมกับสารละลายข้อ ข. จำนวน 1 มิลลิลิตร เตรียมใหม่ทุกครั้ง

ข-2.2.2 สารละลายฟีนอล

ประกอบด้วย

Folin-ciacalteas	1	ส่วน
น้ำขจัดไอออน	1	ส่วน

ข-2.3 สารเคมีที่ใช้ในการหาปริมาณโปรตีน Kjeldahl

ข-2.3.1 สารละลายกรดบอริค

เตรียมสารละลายกรดบอริคเข้มข้น 4 เปอร์เซนต์(น้ำหนักต่อปริมาตร) โดยใช้น้ำกลั่น เป็นตัวทำละลาย

ข-2.3.2 สารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์

เตรียมสารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์เข้มข้น 50 เปอร์เซนต์ โดยน้ำหนักต่อปริมาตร โดยใช้น้ำกลั่นเป็นตัวทำละลาย

ข-2.3.3 สารละลายกรดเกลือ

เตรียมสารละลายโปแตสเซียมไฮโดรเจนแพทาเลทเข้มข้น 0.1 นอร์มัล ปริมาตร 20 มิลลิลิตร แล้วเติมอินดิเคเตอร์ (ได้แก่ ฟีนอฟทาลีนเข้มข้น 1 เปอร์เซนต์โดยปริมาตรซึ่งมีเอธานอล เป็นตัวทำละลาย) 3 หยด จากนั้นไตเตรทด้วยสารละลายโซเดียม-ไฮดรอกไซด์ ที่เตรียมให้ความเข้มข้น 0.1 นอร์มัล คำนวนหาความเข้มข้นของสารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ โดยใช้สูตร

$$M_1V_1 = M_2V_2$$

เตรียมสารละลายกรดเกลือ เข้มข้น 1 นอร์มัล แล้วเติมอินดิเคเตอร์ (ฟีนอฟทาลีนเข้มข้น 1 เปอร์เซนต์โดยปริมาตร มีเอธานอลเป็นตัวทำละลาย) 3 หยดไตเตรทด้วยสารละลายโซเดียม-ไฮดรอกไซด์ (ความเข้มข้นที่คำนวนได้ข้างต้น) คำนวนหาความเข้มข้นของสารละลายกรดเกลือโดยใช้สูตรข้างต้น

ข-2.3.4 อินดิเคเตอร์

ข-2.3.4.1 ฟีนอฟทาลีน

ละลายฟีนอฟทาลีน 1 กรัม โดยใช้เอธานอล 95 เปอร์เซนต์ เป็นตัวทำละลายปรับปริมาตรให้ครบ 100 มิลลิลิตร

ข-2.3.4.2 อินดิเคเตอร์ผสม

ผสมสารละลายเมทธิลีนบลูเข้มข้น 0.2 % ในเอทานอลเข้ากับสารละลายเมธิล-เรดเข้มข้น 0.2 เปอร์เซนต์ ในเอทานอลในอัตราส่วน 1:2 โดยปริมาตร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข-3 อุปกรณ์สำหรับเตรียมสปอร์ของเชื้อรา

ข-3.1 การนับสปอร์โดยวิธี Hemacytometer (สุจิมา รักษาศีล, 2533)

หาจำนวนสปอร์โดยนับสปอร์ในช่องใหญ่ 5 ช่อง โดยในแต่ละช่องใหญ่ให้นับ 8 ช่อง ดังแสดงในช่องข้างล่าง

จำนวนสปอร์ = 1/4จำนวนสปอร์ในช่องเล็ก X 10^8 สปอร์ต่อมิลลิลิตร

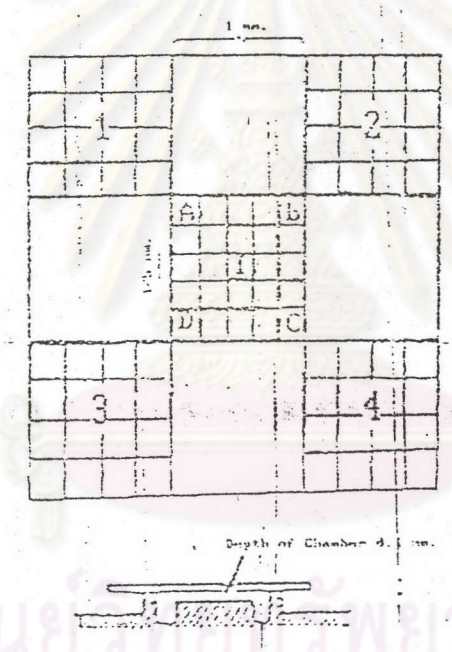

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข-3.2 Filter tube spore suspension (Hopewood, 1985)

เตรียมหลอดกรองสปอร์ดังรูปแล้วนำไปนึ่งฆ่าเชื้อที่อุณหภูมิ 121 องศาเซลเซียส เวลา 15 นาที ความดันไอ 15 psi

วิธีใช้ กรองสปอร์แขวนลอยผ่านหลอด B และนำสปอร์แขวนลอยที่กรองได้ในหลอด E ไปใช้

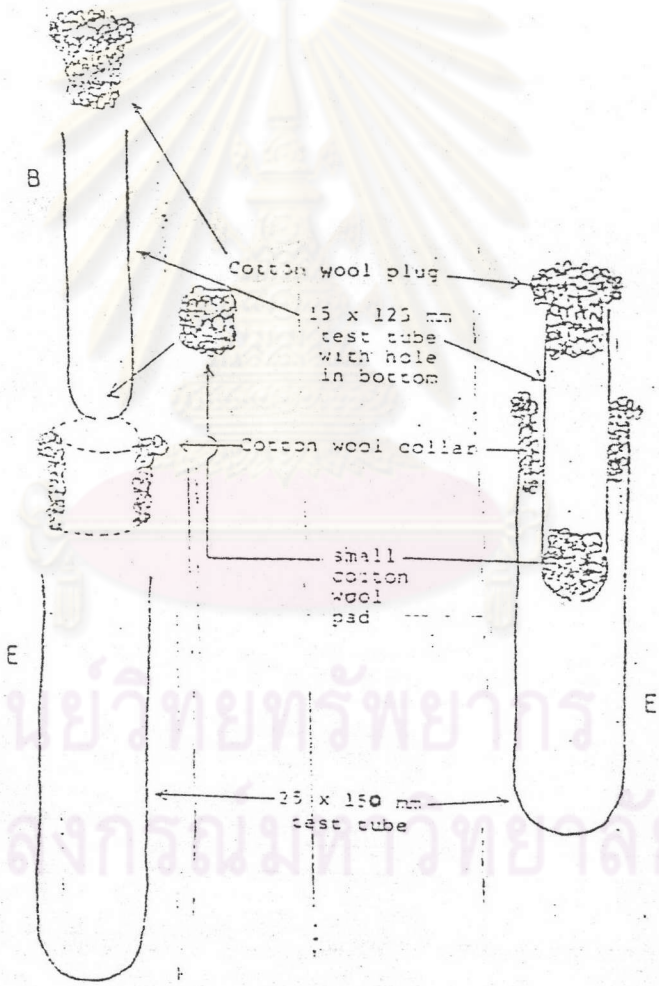

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข-2.4 การเตรียมสารละลายบัฟเฟอร์

ข-2.4.1 การเตรียมสารละลายอะซิเตตบัฟเฟอร์ พีเอช 3.70-5.60

X = ปริมาตรของสารละลาย $CH_3COONa.\ 3\ H_2O$ เข้มข้น 0.2 โมลาร์

Y = ปริมาตรของสารละลาย CH_3COOH เข้มข้น 0.2 โมลาร์

นำสารละลาย $CH_3COONa.\ 3\ H_2O$ จำนวน X มิลลิลิตร ผสมกับสารละลาย CH_3COOH จำนวน Y มิลลิลิตร ปรับปริมาตรให้เป็น 100 มิลลิลิตร

ตารางที่ ข-2.4.1 การเตรียมสารละลายอะซิเตตบัฟเฟอร์พีเอช 3.70-5.60 ที่ อุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส (ลักขณา มีน่วม และ นิธิยา รัตนาปนนท์, 2529)

พีเอช	X มล. (0.2 M. $CH_3COONa.\ 3\ H_2O$)	Y มล.(0.2 M. CH_3COOH)
3.7	10.0	90.0
3.8	12.0	88.0
4.0	18.0	82.0
4.2	26.5	73.5
4.4	37.0	63.0
4.6	49.0	51.0
4.8	59.0	41.0
5.0	70.0	30.0
5.2	79.0	21.0
5.4	86.0	14.0
5.6	91.0	9.0

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข-2.4.2 การเตรียมสารละลายฟอสเฟตบัฟเฟอร์ พีเอช 5.80-8.00

X = ปริมาตรของสารละลาย Na_2HPO_4. 12 H_2O เข้มข้น 0.1 โมลาร์

Y = ปริมาตรของสารละลาย NaH_2PO_4. $2H_2O$ เข้มข้น 0.1 โมลาร์

นำสารละลาย Na_2HPO_4. 12 H_2O จำนวน X มิลลิลิตร ผสมกับสารละลาย NaH_2PO_4. $2H_2O$ จำนวน Y มิลลิลิตร ปรับปริมาตรให้เป็น 100 มิลลิลิตร

ตารางที่ ข-2.4.2 การเตรียมสารละลายฟอสเฟตบัฟเฟอร์พีเอช 5.80-8.00 ที่ อุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส (ลักขณา มีน่วม และ นิธิยา รัตนาปนนท์, 2529)

พีเอช	X มล. (0.1 M.Na_2HPO_4. $12H_2O$)	Y มล.(0.2 M.NaH_2PO_4.$2H_2O$)
5.8	4.00	46.0
6.0	6.15	43.85
6.2	9.25	40.75
6.4	13.25	36.75
6.6	18.75	31.25
6.8	24.50	25.5
7.0	30.50	19.5
7.2	36.00	14.0
7.4	40.50	9.5
7.6	43.50	6.5
7.8	45.75	4.25

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข-2.4.3 การเตรียมสารละลายซิเตรตบัฟเฟอร์ พีเอช 4.20-6.20

X = ปริมาตรของสารละลาย $C_6H_8O_7 . H_2O$ เข้มข้น 0.05 โมลาร์

Y = ปริมาตรของสารละลาย $C_6H_5O_7Na_3 . 2 H_2O$ เข้มข้น 0.05 โมลาร์

นำสารละลาย $C_6H_8O_7 . H_2O$ จำนวน X มิลลิลิตร ผสมกับสารละลาย $C_6H_5O_7Na_3 . 2 H_2O$ จำนวน Y มิลลิลิตร ปรับปริมาตรให้เป็น 100 มิลลิลิตร

ตารางที่ ข-2.4.3 การเตรียมสารละลายซิเตรตบัฟเฟอร์พีเอช 4.20-6.20 ที่ อุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส (ลักขณา มีน่วม และ นิธิยา รัตนาปนนท์, 2529)

พีเอช	X มล.(0.05 M.$C_6H_8O_7 . H_2O$)	Y มล.(0.05 M.$C_6H_5O_7Na_3 . 2H_2O$)
4.2	54.0	46.0
4.4	49.5	50.5
4.6	44.5	55.5
4.8	40.0	60.0
5.0	35.0	65.0
5.2	30.5	69.5
5.4	25.5	74.5
5.6	21.0	79.0
5.8	16.0	84.0
6.0	11.5	88.5
6.2	8.0	92.0

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข-2.4.4 การเตรียมสารละลายไบคาร์บอเนตบัฟเฟอร์ พีเอช 9.20-10.80

X = ปริมาตรของสารละลาย Na_2CO_3 เข้มข้น 0.1 โมลาร์

Y = ปริมาตรของสารละลาย Na_2HCO_3 เข้มข้น 0.1 โมลาร์

นำสารละลาย Na_2CO_3 จำนวน X มิลลิลิตร ผสมกับสารละลาย Na_2HCO_3 จำนวน Y มิลลิลิตร ปรับปริมาตรให้เป็น 100 มิลลิลิตร

ตารางที่ ข-2.4.4 การเตรียมสารละลายไบคาร์บอเนตบัฟเฟอร์พีเอช 9.20-10.80 ที่อุณหภูมิ 37 องศาเซลเซียส (ลักขณา มีน่วม และ นิธิยา รัตนาปนนท์, 2529)

พีเอช	X มล.(0.1 M.Na_2CO_3)	Y มล.(0.1 M. Na_2HCO_3)
8.8	10.0	90.0
9.1	20.0	80.0
9.4	30.0	70.0
9.5	40.0	60.0
9.7	50.0	50.0
9.9	60.0	40.0
10.1	70.0	30.0
10.3	80.0	20.0
10.6	90.0	10.0

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค.

ค-1 การคำนวณหาแอคติวิตีของเอนไซม์เซลลูเลส ตามวิธีใช้กรดไดไนโตรซาลิไซลิก

จากวิธีการทดลองที่ 3.8 อ่านค่าการดูดกลืนแสงที่ความยาวคลื่น 505 นาโนเมตร เทียบกลับมาเป็นความเข้มข้นของน้ำตาล D-glucose จากกราฟรูปที่ ก-1.2 คำนวณหาค่าแอคติวิตีของเอนไซม์เซลลูเลส จาก

$$\text{ค่าแอคติวิตีต่อมิลลิลิตร} = \frac{\text{ความเข้มข้นของ D-glucose}}{\text{ปริมาตรของเอนไซม์}} \times \frac{\text{ปริมาตรของสารละลายทั้งหมด}}{\text{เวลา}}$$

ตัวอย่างการคำนวณ

อ่านค่าการดูดกลืนแสงที่ 505 นาโนเมตร ได้เท่ากับ 0.40 เทียบกลับมาเป็นความเข้มข้นของน้ำตาล D-glucose เท่ากับ 32.68 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร

ปริมาตรของสารละลายที่ทำปฏิกิริยาและเวลาในการหมักของเอนไซม์แต่ละชนิด ดังแสดงในตาราง

ชนิด	เวลาในการหมัก	ปริมาตรของเอนไซม์	ปริมาตรของสารละลายทั้งหมด
C_0	60 นาที	0.5 มล.	1.5 มล.
C_1	24 ชั่วโมง	1.0 มล.	11 มล.
C_x	45 นาที	0.5 มล.	1.5 มล.
β	60 นาที	0.5 มล.	1.5 มล.

ดังนั้นสามารถคำนวหาแอคติวิตีของเอนไซม์เซลลูเลสได้ คือ

ค่าแอคติวิตีของ C_0 เท่ากับ :

$$\text{ค่าแอคติวิตีต่อมิลลิลิตร} = \frac{32.68 \text{ ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร}}{0.5 \text{ มิลลิลิตร}} \times \frac{1.5 \text{ มิลลิลิตร}}{60 \text{ นาที}}$$

$$= 1.65 \text{ ไมโครกรัมต่อนาที}$$

$$= 1.63 \text{ ยูนิต (หน่วย)}$$

ค่าแอคติวิตีของ C_1 เท่ากับ :

$$\text{ค่าแอคติวิตีต่อมิลลิลิตร} = \frac{32.68 \text{ ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร}}{1.0 \text{ มิลลิลิตร}} \times \frac{11 \text{ มิลลิลิตร}}{24 \text{ ชั่วโมง}}$$

$$= 14.98 \text{ ไมโครกรัมต่อนาที}$$

$$= 14.98 \text{ ยูนิต (หน่วย)}$$

ค่าแอคติวิตีของ C_x เท่ากับ :

$$\text{ค่าแอคติวิตีต่อมิลลิลิตร} = \frac{32.68 \text{ ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร}}{0.5 \text{ มิลลิลิตร}} \times \frac{1.5 \text{ มิลลิลิตร}}{45 \text{ นาที}}$$

$$= 2.18 \text{ ไมโครกรัมต่อนาที}$$

$$= 2.18 \text{ ยูนิต (หน่วย)}$$

ค่าแอคติวิตีของ β เท่ากับ :

$$\text{ค่าแอคติวิตีต่อมิลลิลิตร} = \frac{32.68 \text{ ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร}}{0.5 \text{ มิลลิลิตร}} \times \frac{1.5 \text{ มิลลิลิตร}}{60 \text{ นาที}}$$

$$= 1.14 \text{ ไมโครกรัมต่อนาที}$$

$$= 1.14 \text{ ยูนิต (หน่วย)}$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค-2 <u>การวิเคราะห์ผลทางสถิติ แบบการเปรียบเทียบแบบรวมกลุ่ม</u>

การเปรียบเทียบแบบรวมกลุ่ม คือ ไม่มีการจับคู่ แต่แบ่งสิ่งทดลองทั้งหมดออกโดยสุ่มเป็น 2 พวก และให้ทรีทเมนต์โดยการสุ่มเช่นกัน การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง 2 กลุ่มกระทำโดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย เช่น X_1-X_2 ซึ่งมีการประมาณความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร คือระหว่าง $_1-\ _2$ การตรวจสอบโดยการคำนวณค่า

$$t = \frac{(X_1-X_2)-(\ _1-\ _2)}{{}^{c}X_1-X_2}$$

โดยกำหนดว่า (X_1-X_2) กระจายตามแบบปกติ (normal distribution) และอิสระ

การตรวจสอบ null hypothesis $H_o = \ _1 = \ _2$ เมื่อทราบค่าที่ใช้ตรวจสอบ

$$z = \frac{(X_1-X_2)\ \sqrt{n}}{\sqrt{2}}$$

นำค่า Z คำนวณได้ไปเปรียบเทียบกับค่า Z ในตาราง

การรวมค่าประมาณของวาเรียนซ์ จากแต่ละตัวแทนคำนวณวาเรียนซ์ได้ ซึ่งเป็นค่าประมาณของ ^{2} อาทิ s_1^2 และ s_2^2 ถ้าตัวแทนทั้งสองมีค่าสังเกตเท่ากัน คือ n ดังนั้น df สำหรับ s^2 เท่ากับ 2(n-1) หรือผลรวมของ df สำหรับ s_1^2 และ s_2^2 ในการตรวจสอบความแตกต่าง คำนวณจาก

$$t = \frac{(X_1-X_2)\ \sqrt{n}}{s\sqrt{\ n}}$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง.

ตารางที่ ง-1 ปริมาณกรดอะมิโนที่เป็นองค์ประกอบของอาหารชนิดต่าง ๆ
(กรัมต่อ 100 กรัมโปรตีน)

กรดอะมิโน	เนื้อ	ปลา	ถั่วเหลือง	นมผง
THREONINE	4.6	4.2	4.0	4.57
ISOLEUCINE	3.3	4.60	5.40	4.28
LEUCINE	12.5	7.3	7.70	16.28
LYSINE	8.3	7.0	6.5	7.43
METHIONINE	4.2	2.6	1.4	4.0
CYSTINE	-	1.0	1.4	-
PHENYLALANINE	4.6	4.0	5.1	5.71
VALINE	3.3	5.2	5.0	5.43
TRYPTOPHAN	1.3	1.2	1.5	1.71

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นาย ปิยทัศน์ พุ่มทองตรู สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขา เทคโนโลยีทางอาหาร จากคณะเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปี พ.ศ. 2531 เข้าทำงานในตำแหน่งพนักงานผลิตภัณฑ์ 4 องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ค.) สังกัด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี พ.ศ. 2531 ถึง 2534 และเข้าศึกษาต่อระดับปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาเทคโนโลยีทางอาหาร บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย